

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan
praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pohovor od 10. do 11. ure
predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za in serate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

MIRA

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje šte. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Leto XXIV.

V Celovec, 24. avgusta 1905.

Štev. 34.

Nemška tolovajstva v Celju.

Nezaslišano tolovajstvo, izrodek posurovelega sovraštva je v Celju v noči od 14. na 15. avgusta prodrlo jez, se razbesnilo in proslavilo na večne čase celjsko nemčursko kulturo. Kar se je zgodilo v Celju, presega vse, bije v obraz najpreprostejšim človeškim pravicam, se roga zaničljivo prosvetljeni državi, kjer so mogoči takšni roparski čini pred očmi oblasti!

Roparski pohod se je začel v ponedeljek zvečer ob pol desetih iz hotela „Stadt Wien“, kjer se je celjska nemška druhal napila do besnosti, se omamila do divjaštva. V tej restavraciji je bilo na razpolago cele hektolitre piva, ki so jih kupili celjski nemčurski mogočnjaki pouličnjakom, da izvedejo omenjene roparske čine. Tolpa je obstojala iz kakih 100 do 150 oseb, se valila odtod med divjim kričanjem in tulenjem po najobljudejših celjskih ulicah mimo magistrata pred „Narodni dom“, kjer je pokazala vse svoje brezmejno bařabstvo. Bilo je kot divjanje zveri, ko so se zagnali nad „Narodni dom“. Začeli so se dreti „Pereat“, „Abzug“, „Nieder mit den Windischen“ in rjoveti še druge psovke. Vrhu tega so lučali debelo kamenje v okna „Narodnega doma“, da je gromelo, so rožljale šipe, žvižgali kamni. V pritličju so bila pobita v hipu malone vsa okna, kar jih ni bilo pod težkimi železnimi krovci, v prvem nadstropju je pobito steklo na „Narodni čitalnici“, in celo v drugo nadstropje je frčalo kamenje. Vspalo se je skozi odprto okno in razgnalo neko rodbino, ki je v smrtni nevarnosti zbežala iz sobe. Vrata v „Narodni dom“, v sredi preprežena z debelim steklom, so bila prebita s težkimi palicami; glavni zločinci so znani. Trajalo je kake četrt ure to tulenje in razsajanje, žvižganje in gromenje pred „Narodnim domom“. Notri na vrtu so sedeli slovenski gostje, strmeči, da je mogoče kaj takšnega v omikani državi. Med to divjo tolpo, razgrajajočo in psovajočo, je bilo tudi mnogo takih, ki se štejejo med omikance, mnogo c. kr. uradnikov, večina pa je obstojala iz uslužbencev nemčurskih trgovin in obrtnij.

Od „Narodnega doma“ se je valila tolpa pred „Zvezno tiskarno“, kjer je uredništvo „Domovine“. Nemčurji so s kamenjem bombardirali poslopje, razbijali šipe in se z divjimi kriki, s

pasjim tulenjem, mozeg pretresajočim žvižganjem znašali nad nedolžnim listom, ker jim je povedal istino, ker jih je v goloti pokazal svetu. Druhal je razsajala do blaznosti, in slednjič ni bilo slišati drugega, kakor hripavo kruljenje, ker so jim odpovedala grla.

Odtod so se izgredniki odpravili pred hišo, kjer so nameščeni slovenski gimnazijski razredi, in zopet se je začela igra znova: Vpitje, zavijanje, tulenje, žvižganje, kakor da so planili vragovi na svet. Ljudem, ki so to slišali, je zastajala sapa, ker so videli, da stanujejo sredi takšnih divjakov. Neka gospa je vsled silnega razburjenja padla v nezavest in dobila srčne krče. Poklicali so dva zdravnika, da sta jo rešila nevarnosti.

Tolovaji so imeli grla suha, zato so zdaj se drli zopet skozi vse mesto proti hotelu „Stadt Wien“, kjer jih je čakal „Freibier“. Napili so se, se znova ojunčili in se zopet vlekli pred „Narodni dom“, kjer se je ponavljala še enkrat tolovajska igra: Bombardiranje s težkimi kamni, razbijanje šip, vlom... Z zmagepijanim tulenjem se je nato druhal med piskanjem, žvižganjem in heul-klici na župana Rakuscha razšla. To je bilo prvo noč, a to še ni zadostovalo.

Sledila je druga noč, bilo je to od 8. na 9., v noči od torca na sredo. Slovenci so se po dnevu pripravili na preteče izgrede, ker so nemčurji javno govorili, da napadejo zopet slovenske hiše. Ves dan so se čuli sumljivi žvižgi, domnenjena znamenja med poulično tolpo. Slovenci so obvestili mestno policijo (!) se obrnili na namestništvo v Gradec in sploh podvzeli vse varnostne korake. Prišla je noč. Pred znanim hotelom se je zbirala fakinjaža ob večernih urah, a se zopet razšla. Nič ni kazalo na nove izgrede. Redarji so zadovoljno korakali po ulicah, Slovenci, zbrani v „Narodnem domu“, so mestno policijo obvestili, da misli druhal napasti nocoj to noč še enkrat „Zvezno tiskarno“. Bilo je v torek zvečer ob pol 11. uri. Svetilke po ulicah to noč niso gorele. Dva redarja gresta pred slovensko tiskarno, korakata parkrat gorindol, zavijeta okrog ogla ter izgineta. Prišla je polnoč. Tedaj se pa začno zbirati temne postave in kot zavratni roparji jo udero naravnost pred „Zvezno tiskarno“. Začne se novo razbijanje, šipe so treskale, kamenje gromelo v poslopje. Ko so se nemčurji odpravljali,

so za seboj pustili sledove rokovnjaških svojih zločinov. S tem so za enkrat dovršena zlobna početja naščuvanih ljudi; Slovenci radovedni pričakujejo, kaj se še zna zgoditi.

Vpraša pa se, kdo je kriv teh izgredov?

Slaboznani slavnostni dnevi nemčurskega Celja, polaganje temeljnega kamna za „Deutsches Haus“, Schubertbundovci, vsa ta predrzna komedija, infamno izzivanje Slovencev, „durch muss des Kieles Erz“, vse to je minole dni razburilo Slovence v najskrajnejši meri. Nedvomno je, da so celjski nemčurji vso stvar uprizorili samo zato, da izzivajo, žalijo Slovence, da se rogajo slovenski narodnosti. Vsled tega je ogorčenje Slovencev priklopelo do vrhunca: a kljub vsemu izzivanju nemčurskih govornikov, „den Windischen die Schädel einhauen“, kljub izzivanju Schubertbundovcev, ki so hodili pred „Narodni dom“ pet skrajno izzivalne pesmi, se ni dvignila slovenska pest, da si tako sama poišče zadoščanja. Na dostojen način pa je „Domovina“ osvetlila vse to predrzno ščevanje in izzivanje, in „Deutsche Wacht“, glasilo celjskih odpadnikov, je vsled tega se razpsovala kot besen divji merjasec v tevtonskih šumah. Ta list psuje vedno na najnesramnejši način ves slovenski narod, že stoinstokrat je smrtno razžalil slovensko ljudstvo, ko je psoval Slovence kot narod ubijalcev. Slovenci tega niso vrnili. Ob tej priliki pa je „Domovina“ po zaslugi ožigosala divjanje nemčurske druhal v Celju, ni prizanesla, ampak potipala, kjer jih je bolelo. In „D. W.“ je začela na zločinski način hujskati „nemško Celje“ zoper Slovence: „Nemški Celjani, ali je treba še kaj več, da se vas vzdrami k samopomoči! Tu vam ne preostaja drugega, kakor da se vzdignete zoper svoje sramotilce in si sami pomagate!“

Tako je pisala, in državni pravdnik ni videl, da je takšno pisanje zločin, ki more imeti najhujše posledice. Res, postalo je na to v Celju soparno, kot v vulkanskem kotlu; bilo je, kot da ima vsak hip izbruhniti vihar. In kar je na brezmejno nesramen način propovedovala „D. W.“, kar je odobril državni pravdnik, to se je zgodilo: Celjski Slovenci v smrtni nevarnosti, bombardirane hiše, razbita okna...

Ali niso Slovenci opravičeni na isti način poklicati svoj slovenski narod k samoobrambi? Ali

Podlistek.

Jakec in Micka.*)

(Piše Radoslav Dravski.)

Križma.

Micka je sedela nekega dne jako zamišljena v svoji sobici in je premišljevala, kaj mora vendar to biti, da o Jakcu nič ni slišati. Precej dolgo je že bilo, kar se je napotil na „rajžo“, pa ji še ni dal vedeti, kod da hodi in kaj se mu godi. Micka pa je bila dobra duša in si je mislila, če bi se mu slabo godilo, bi že prišel domu. Kar naenkrat potrka nekdo in v tem hipu se odprejo duri. — Vstopila je tista stara debela teta Liza in prinesla, če se ne motim, s seboj tri majhne kovčege. Ko Micka zagleda, kdo je prišel, hitro skoči po koncu in gre teti naproti. „Bog vas sprejmi, ljuba teta, no, kako pa to, da ste prišli kar tako, ne da bi bili prej kaj pisali?“ Micka je teto tako gorko poljubila, kakor da bi imela neki

poseben vzrok; pa kako tudi ne? Videla je namreč, da je prinesla teta tri napolnjene kovčege. Pa tudi teta Liza je Micko lepo pozdravila, odložila svoj rdeč dežnik in tisto velikansko ruto, ki jo je imela ovito okoli vrata, se je vsedla in začela prebirati v prvem kovčegu. „Veš, draga Micka, tudi jaz ne smem ostati zadi, in spolniti moram svojo dolžnost, kar se mi spodobi kot teti.“ Micka tega govora ni razumela in je zato kar molčala. Zdajle privleče teta iz kovčega lep namiznik in enake prtičke ter pravi: „Vidiš, ljuba Micka, to je samo malenkost, pa bo potem drugokrat več.“ Nato se še enkrat stegne v kovčeg in prinese nekaj v papirju zavitega in da Micki; kakor hitro je vzela Micka stvar v roke, je čutila, da je to nekaj „vževčnega“, razgrne papir in res je bila velika opipana gos, katere se je Micka jako razveselila. „Bog lonaj, ljuba teta, Bog lonaj, to je vendar preveč, kdaj pa bom povrnila?“ „Tu ni nič za povrniti,“ odvrne teta, „to je le moja dolžnost, imam že še nekaj — pa ti, ti, kje pa je on?“ „Ja, Jakec pa je šel že pred štirinajstimi dnevi na „rajžo“ in ga še sedaj ni nazaj.“ Teta se je jako začudila, češ, da to ni prav, da hodi v takem času in v takih razmerah naprej, ona misli v takem slučaju bi imel biti človek vendar doma. Micka tete sicer zopet ni razumela, pa kaj ji bo oporekala, žaliti je noče in pravi kratko: „Res je, res, možje so pač taki, da jih ni zdržati doma.“ „Ti mu daš, mislim, malo preveč prostosti,“ dostavi teta, „ti ga moraš malo bolj pod „pantofel“ dejati.“ Pri teh besedah potegne zopet nekaj bolj dolgega v papirju zavitega iz kovčega in ji položi na mizo, zapre kovčege, ter vpraša dalje: „Kje pa imaš kaj

„mladje“?“ „Tukaj, tukaj v kuhinji,“ odgovori Micka in pelje teto tja gledat.

Nepopisljiva je jeza tete, ko ji je pokazala Micka svoje „mladje“. V neki stari košarici je ležala mačka in krog nje pet mladih mačic.

„Tako, ti me hočeš za norca imeti, mene, staro ženo, kaj?“ S temi besedami se obrne in vzame dežnik in kovčega ter odide brez vsakega pozdrava skozi vrata. Micka je začudeno gledala, kajti ona niti ni mislila na kaj hudega. Črez nekaj časa pa pride k nji tista stara soseda Neža, ki je bila tako radovedna in klepetuljasta, da bi bila še rada bolhi v želodec pogledala, če bi bila mogla, in jo vpraša, kaj da je vendar bilo, da je teta tako jezna letela domu. Micka ji seveda več ni vedela povedati, kakor to, kar se je zgodilo, nato je razvila tisti dolgi papir na mizi in videla, da je v njem zaviti povojček za otroke. Ko je stara Neža videla povojček, se ji je kar zasvetilo v glavi in dejala je: „Veš Micka, stvar bo taka, teto je gotovo kdo nalagal in prišla je k tebi na „križmo“, ker si ji pa ti pokazala mlade mačice, je mislila, da jo imaš za norca in je šla domu.“ „Ha, ha, tako bo tako,“ je dejala Micka in dala stari Neži za to pojasnilo čašico kave.

Prvo pismo.

Med tem, ko je Micka tako samotarila doma, je Jakec pridno hodil okrog in nabiral novice, katere je hotel prinesiti potem domu svoji Micki. Drugi dan po prej opisanem dogodku dobi Micka neko pismo, na katero je bila jako radovedna, kajti videla je, da je od Jakca. Poglejmo kaj piše!

*) K prvemu odstavku „Sanje“ v št. 31. pripomnimo, da so mnogi naši čitatelji površno sodili, ko so mislili, da je poslanec, ki je tam po Jakčevih sanjah umrl, rajni Čare, ki sploh ni bil deželni poslanec, kar naš pisatelj izrecno navaja, ampak le državni poslanec. Jakčeve sanje se temveč nanašajo na nekega poslanca, ki še ni umrl; saj se je Jakcu samo sanjalo, da je umrl. Kdo je ta, si bodejo vsi, ki naš list pridno čitajo, lahko sami mislili. Čare je za nas mrtev in mrtvega mi ne ubijamo in ga tudi komu drugemu ne damo v našem listu ubijati. Tudi smo ga osebno vedno čislali, samo politično je bil kot nemškonačionalec naš nasprotnik.

sme Slovence izzivati in žaliti vsak pritepenec? Kakor „D. Wacht“ Nemcem, bi lahko mi rekli Slovincem: „Slovenski kmetje, slovensko ljudstvo! Ali še ni dovolj, da vas nemčurski Celjani dan na dan najhujše sramote in žalijo! Ali ne boste spregledali, in mesto, da gojite celjske nemčurske gade s krvjo svojih žuljev, pridite v Celje, in kot strupeno gnezdo otrovne zalege naj pade v prah! To je naša „stara pravda“! Naj se razruši nemška oblast nad Slovenci, in orožje za to imate sami v rokah! Slovenski narod, spreglej! Hodi po poti narodne osamosvojitve! Pokaži celjskim nemčurjem zavest in ponos! Niti vinarja nemčurkim trgovcem in obrtnikom, naj jim piskajo pajki! Kdor je količkaj naroden, kdor se zaveda svojega slovenskega pokoljenja, njega bo sram, še nadalje podpirati one ljudi, ki so naši smrtni sovražniki, ki nas ob vsaki priliki psujejo in nam s kamni rušijo naše domove. Naše najdražje svetinje nam teptajo v blato, zaničujejo naš zaklad, naš dragi materni jezik. Slovenci, spreglejmo, kdo je naš krvni sovrag! Proč z njimi, vun iz naših dežel!

Koroške novice.

Celovec. Dne 4. t. m., okoli treh popoldne, začel je goreti gozd na nekem hribu nad Majrovnikom. Gasit sta šli, razun celovških gasilcev, tudi 2 stotniji kranjskega polka. Naši „Janezi“ so se prav dobro držali in ob sedmih zvečer ni bilo več nevarnosti, vendar je bilo že precej škode. Kmetje, pazite po letu pri tej suši na svoje gozde in naredite tako, kakor delajo kmetje na Štajarskem, prepovejte po letu vsakomur kaditi v gozdu. Zavržene še tleče vžigalice največ gozdnih požarov provzročajo.

Celovec. (Nova železnica) se pridno deluje. Vetrinjski kolodvor je že gotov, tiri so do Jezernice že gotovi. V Celovcu na južnem kolodvoru pa so napravili vrtilo za obračanje lokomotiv, ker bode tukaj kurilnica (Heizhaus). Črez tire so pa v šentrupertske cesti napravili most, da bodejo ljudje tudi pri zaprtih zavorah mogli črez železnico. Most črez Jezernico bode tudi kmalu stal. Most črez Dravo pod Humberkom je na polovico že zgotovljen in tudi od Bistrice so tiri že položeni do tega mostu. Kakor vse to kaže, bomo se morda že po Vsehsvetih vozili lahko z železnico iz Celovca v Št. Jakob.

Beraški klub celovski naznanja, da ima za šentjakobsko šolo že spet 10.000 beličev zbranih, pa še nekaj črez ima že za prihodnjih 10.000. Ker pa nočemo več voziti tako daleč drobiž, da bi se nam pod to težo ne polomil spet voz v Melih, in da ne bodo spet v Št. Jakobu morali tako dolgo šteti, bomo namestu „drobiža“ peljali tokrat v Št. Jakob „tevelki denar“ — namreč 1000 grošev; bo še to dosti težka vožnja. Pripravljeno imamo že posebno trden voz, s katerim se pripeljemo. Šentjakobčanom bomo že pravočasno naznanili, kedaj da pridemo, da nam pošljejo pripravo do Melij naproti. To bode nam res še posebno treba, ker bode morebiti tudi naša kraljica z nami.

C. kr. vlada opozarja na to, da izseljenci v Južno Afriko in Zahodno Afriko (Angola in Bengvela) nikakor ne najdejo dela; trpeti morajo tam grozne muke ali pa se morajo vrniti domov. Radi

Preljuba moja puntleca!

Jaz primem roko v svoje desno pero in jo pomoci v to ta črno tinto in te v prvi vrsti prav iz najzadnjega kota mojega srca pozdravim in te malo prosim odpušcanja, da ti tako dolgo nisem pisal. Precartana ženkica! Veš tedaj, ko sem si napolnil svojo torbico s klobasami in sem šel na rajžo, se mi ni ravno dobro godilo. Ko priletim na vlak, sem se šele spomnil, da Tebi nič nisem „fithot“ rekel; pogledam na uro: še je bilo časa 20 minut. Mislim si, lahko še grem enkrat domu in Ti dam še en poljub, prej da odidem. Res, kakor sem si zmislil, tako sem storil. A ko pridem domu, Te ni bilo več doma, šla si gotovo tudi malo na sprehod. Urno se obrnem, grem na kolodvor nazaj, a lukamatija je bil tako nesramen, da ni vprašal, je li Jakec že tu ali ne, je izpustil svoj „fik“, pa mi je šel pred nosom naprej. Zdaj kaj sem hotel, kakor iti peš. Hrabro sem korakal naprej in sem prišel v Vrbo pri jezeru in mislil sem si, veliko sem že čital v „Miru“ o Vrbi, tedaj mora tudi imeniten kraj biti. Nisem se varal; „lep kraj je“, sem si začetkom mislil, „tukaj je bil gotovo paradiz. Podobno je tukaj sedaj obljubljeni deželi, ali samo po letu, po zimi pa je puščava.“ Ti me gotovo ne boš zastopila, ker nisi tako v „šrifti“, pa ti povem, kako je to prišlo, da je po zimi puščava, po leti pa obljubljena dežela. Po zimi je vse tiho in mirno, kakor da bi vsi spali kakor jazbec po zimi, potem pa, ko lastovka in kukovca pridete v deželo, pa pridejo tudi drugi tiči v Vrbo. Ti tiči imajo krive nosove in krive noge, tiste ptice potem Vrbljani pipljejo in zato

tega je treba vsakogar svariti, naj se tja ne izseljuje. (Istotako slabo stoje stvari tudi v Južni Ameriki. Op. uredn.)

Spominjajte se šentjakobske šole!

Za narodno šolo v Št. Jakobu v Rožu so darovali: Iz nabiralnika v „Narodnem domu“ (II.) 20 kron. Ana Činkovec v Borovljah 6. Gimnazijci V. razreda v Letomišlju na Češkem 15. Ud krajnega šolskega sveta v Št. Jakobu v Rožu 100. Na primiciji v Rožu 50. Luka Veršek, župnik v p., 2. Iz nabiralnika pri Korajmanu (II.) 20. Dr. Valentin Krisper v Ljubljani 50. Nabrala gđe. Tilda Farčnikova v Šmarjeti 80. Iz nabiralnika na Strmcu 10. Neimenovana na Zili 20. L. Zablačan v Glinjah 20. Neimenovan v Celovcu 20. Nabrano pri pastoralni konferenci v Kapli 10. J. Ogriz, dekan, 20. J. Sitar v Brežicah 50. Zbirka na primiciji v Dobrlivasi 60. Uršej Gabruš v Št. Jakobu 20. Iz nabiralnika pri županu 10. Vesela družba v Laškem 8. Ferd. Fuger v Lešah 20. Zbirka pri primiciji na Radišah 34-17. Zbirka pri konferenci v Lipi (Rožek) 35-66. Matija Perč, kan. v Št. Štefanu, 20. Iz nabiralnika v župnišću v Št. Jakobu 6-34. Skupaj 707 kron 17 vin. — S to zbirko imam drugih 5000 kron, vkup 10.000 kron! Pristrčna hvala vsem dobrotnikom in nova prošnja: dajte in še dajte, ker potreba je velika!

Matej Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu.

Št. Jakob v Rožu. Kdo je dal drugih 5000 kron za našo „Narodno šolo“? **Koroška** je dala 4080 kron 27 vin., Kranjska 470 kron 91 vin., Štajarska 188 kron, Primorska 30 kron 82 vin., Češka 30 kron, Dunaj 175 kron, Ruska 25 kron. Skupaj 5000 kron. — Od vseh 10.000 kron pride na **Koroško 8899 kron 57 vin.**, Kranjsko 513 kron 41 vin., Štajarsko 236 kron 20 vin., Primorsko 50 kron 82 vin., Češko 40 kron, Dunaj 175 kron, Rusko 25 kron, Srbsko 10 kron, Ameriko 50 kron. Skupaj 10.000 kron. **M. Ražun**, župnik.

Št. Jakob v Rožu. Prostor za „Narodno šolo“ smo že kupili. Naši protivniki so se skušali nakup zabraniti; toda ob značajnosti vrlih Šentjakobčanov so se razbili njihovi naklepi. — Več morebiti poročam prihodnjič. **M. Ražun**, župnik.

Št. Jakob v Rožu. Naša mlekarica se je na dobro obiskanem obnem zboru na Gospojnico zopet oživila ter začne prihodnji mesec zopet delovati.

M. Ražun, župnik.

Od nekod. (Nekoliko besed o „Štajercu“.) Prebiral sem „Štajerca“. Videl sem, da se močno jezi, zakaj da Slovenci nočejo spoznati, da je njih veliki prijatelj, pa ne sovražnik; poleg tega se pa na vso moč poteguje za nemške šole, pa grdo napada slovenske narodne zavode, mladeniške družbe in vse delavne, za slovenstvo vnete može. Posebno so temu kramarju trn v peti slovenske trgovine, sploh mrzi mu vse, kar je slovenskega in potem pa hoče biti naš prijatelj. Prinaša tudi nek inserat, 400 komadov za 1 gl. 80 kr., čeravno vse skupaj ni vredno pet grošev; in še več drugih takih sleparij. Ali bi ne bilo lepše, če je res tak prijatelj ljudstva, da bi ljudi pred takimi židovskimi sleparijami svaril, pa ne da bi je še priporočal? Star

imajo tako lepe hiše; pa še nekaj čudnega je. Tam jim je sedaj v jezeru vode zmanjkalo pa kopljejo vodovod, da bodo imeli več vode, kajti tisti ptiči, katere sem omenil, ne pijejo radi vina, imajo rajši vodo. Videl sem tudi tisto sodnijo, h kateri so bili povabljeni tisti obtoženi „Mirovi“ naročniki, ki so bili tako brihtni in so pokazali tistim vrbskim sodnikom „figo“. Sredi te imenitne Vrbe pa stoji kip našega cesarja, kamor bi se tudi bolj „šikal“ Bismarek. Smilil se mi je ta kip, ko so mi pravili, da je tedaj na šulferajnski in Schillerjevi slavnosti moral biti, kakor Nemeč pravi „Sündenbock“ vseh nemčurjev vrbske okolice; kajti, da je bilo pri tej slavnosti na videz zunanje malo bolj patrijotično, je napravil tam nek gospod slavni patrijotični govor, akoravno mu se je ovijala skoro franfurtarska cunja okoli glave. Vidiš, v tej slavni Vrbi sem bil, pa potoval sem tudi še naprej. Rad bi ti opisal vse svoje potovanje naenkrat, pa ne morem, ker je le malo tinte več in pustiti je moram vendar nekaj za kako slučajnost. Pa ne bodi huda, ker moraš biti tako dolgo sama doma, saj veš, kaj pravi stari pregovor:

Mica pa muca
so koj za doma!

Toraj še enkrat Te prosim, da ne boš huda, in da mi ne boš bogve kakšno pridigo napravila, ko pridem domu, in končujem današnje pismo z najlepšim pozdravom tudi od Tvojega nekdanjega prijatelja Mica in ostanem Tvoj, na Te ves čas misleči
J a k e c.

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

pregovor pravi: „Česar je srce polno, to usta govore“; če je to res, tedaj morajo biti „Štajerčevi“ uredniki in dopisniki sila nesramni ljudje, ker pišejo skoraj same nesramnosti o raznih č. g. duhovnikih in Marijinih družbah, dasi jih dolžijo takšnih reči večinoma po krivem. A vkljub temu, da to ptujsko morilo piše vedno take neumnosti in bedarije, je vendar dosti ljudi, ki naročajo tega mešetarja. Ta listič pač sam po sebi druge sodi.

Dholica. Ker se ravno toliko piše o nas, naj se mi oprosti, da se tudi jaz predrzmem napisati nekaj pripomb, oziroma dodatek, k zadnjim dopisom v „Miru“ št. 32. Kar je pisal Vaš dopisnik, je vse resnica in nihče nam tega ne more utajiti. Da res žalostne razmere vladajo tukaj na Dholici, mora pač uvideti vsak, kdor količkaj zasleduje delovanje. Da bi pa kdo rekel, da so temu krivi vsi občinski očetje, lahko rečemo, da ne, ker so tudi nekateri občinski odborniki, seve ne vsi, ki mislijo drugače. Največji vzrok teh žalostnih razmer je pač kriva „Plajberska unija“, ki ima tukaj tovarno in precejšnje posestvo, ter njeni uradniki, ki seve morajo biti po mišljenju „Šulferajna“ in „Südmärke“ voditelji občine. In ker je precej tukajšnjih kmetov odvisnih zaradi zaslužka itd., je pač treba, da se z njimi „drži“, tako se sliši. Samoobsebi-umevno, da tak uradnik pač ne more vedeti za potrebe kmetove, in da bo delal, kakor se bo njemu zdelo. Dosti se je že pisalo o naši novi šoli, in nekaj vprašanj bi še jaz stavil glede zidanja: lice proti cesti? Ali bi ne bilo 1. Zakaj se ni postavilo poslopje tako, da bi bilo lepše in tudi manj vroče v sobi po letu? 2. Zakaj taka visoka okna in sobe in pa toliko kleti? Ali bi se ne moglo precej prihraniti? 3. Zakaj pa se ni prizidalo k staremu posloppju? 4. Zakaj se je ovrgel prvi načrt? 5. Zakaj se ni zidalo tako, kakor je svetoval prejšnji g. župan? 6. Kaj je bilo treba kamenitnih stopnic? Da se bodo otroci po zimi drsali. In seve nemčurski „Šulferajn“ mora imeti tudi svoj nos zraven ter ponuja svoje groše, da bi se mu prodalo slovenske otroke. Sram naj bo vse tiste, ki bodo sprejeli te „groše“ in tako prodali svojo slovensko kri, ker prodajo svoje otroke. In tako pride tako daleč, da se v šolah mora samo nemško učiti. Zatorej proč s „Šulferajnom“ in njegovimi groši. Ako bomo kmetje plačali 57.000 kron, bomo pač tudi lahko plačali ostalih 3000 kron brez ponemčevalnega „Šulferajna“.

Dholica. Mi vstajamo, in nasprotnika liberalca je strah, tako pač lahko rečemo mi Dholičani; posebno sedaj, odkar imamo novega župniškega oskrbnika, se je ta strah podvojil, da, celo potrojil. Da, prigodilo se je, da je bil g. provizor kar od treh strani pri okr. šolskem svetu v Celovcu tožen, in sicer v teku desetih dni, odkar se je naselil pri nas; pobral je namreč v šoli v 3. in 4. razredu otrokom knjižice, ki so jih dobili pri slavnosti nemčurskega „Šulferajna“, ter jim rekel, da je to brezversko in pročodrimsko, kakor tudi pročodavstrijsko. A glej, to ni dalo miru gggg. „Lerarjem“ in začeli so spraševati otroke ter so skovali protest na okr. šolski svet v Celovcu; ta protest je pač žalibog vsemu prej podoben in nam se ne zdi vreden, da bi ga objavili. Samo nekaj čujte: „... Der Lehrkörper protestiert gegen das Verhalten des Hrn. Provisors und erblickt in diesem Falle eine Amtsehrenbeleidigung; deshalb bittet er den löbl. k. k. Bezirksschulrat um Weisungen.“ Sledijo štirje podpisi učiteljev. A kaj se zgodi. Okrajni šolski svet v Celovcu jim ni hotel verjeti ter je vprašal šole g. provizorja, in tako se je zgodilo, da so se morali obrisati pod nosom. Dober tek! — Prav regimentno so jo pogruntali očetje v krajnem šolskem svetu: pritožili so se, da g. provizor otrok nemških staršev noče poučevati (kar je laž) in prosijo, da se mu zapove, da mora otroke nemških staršev v 1. in 2. razredu poučevati v nemškem jeziku, v 3. in 4. razredu pa izključno nemško, to se pravi vse otroke. Smešno je pač in obžalovanja vredno in le škoda, da se hočejo imenovati „naprednjaki“. Ker je g. provizor slučajno naletel na dečka slovenskih staršev, ki pa ne zna slovensko (ker ga doma samo nemški učijo), in ga je vprašal slovensko, a ta mu ni odgovoril, g. provizor pa ga je potem pustil v miru; zaradi tega so skovali protest. Radovedni smo, koliko da jih je bilo skupaj, ko so kovali protest. Povemo jim pa, da se tej njihovi želji nikdar ne bo ugodilo, dokler je še kaj pravice na svetu, in bržkone se bodo morali zadovoljiti z dolgim nosom, ki bo segel iz Celovca na Dholico; za poučevanje veronauka predpise dajati ima pač pravico cerkvena oblast, nikakor pa ne okrajni šolski svet. Toliko, da veste, ako prej niste vedeli. Razumeli?

Dholica. V nedeljo, dne 6. t. m., je po dolgi vročini prišla nevihta. Pri županu v Podobju je treščila strela v sobo. Tri osebe so bile omamljene. Ena oseba je pa precej ranjena in moralo se je iskati zdravniške pomoči. Ogenj so še pravočasno zadušili, kar je največja sreča, ker pri sedanjem

pomanjkanju vode bi pač lahko pogorela vsa vas. Da, letos bo pač kakor se vidi zgodnja jesen, ker po nekaterih krajih že pada listje raz drevje, ker je prevelika vročina. In tudi za krmo bo šla kmetom trda.

Dholica. (Kaj zahtevamo od slavne našega šolskega sveta?) Da se naši otroci tri leta poučujejo v svojem materinem, to se pravi v slovenskem jeziku, kajti dosedaj se ne opazi nobenih slovenskih ali pa vsaj dvojezičnih, „abecednikov“. Zatorej najodločneje zahtevamo, da se isti v prvem razredu vpeljejo; ako ne, bi bili primorani vprašati na višjem mestu. *Več kmetov.*

Skočidol. (Častnim občanom) je imenovala naša vernberska občina g. okrajnega glavarja beljaškega, Schusterja. Isti je bil imenovan častnim članom svoječasno tudi v šentjakobski občini, v kateri smo Slovenci zamenili pod njegovim glavarstvom slovensko petrazrednico s slovensko enorazrednico. V vernberski občini pa so bile pred kratkim razveljavljene občinske volitve, ki so bile za nemčursko stranko slabo izpadle. Več pripomniti, mislimo, ni treba. Vsakdo si lahko oceni to sam.

Podljubelj. (4. občni zbor) tukajšnjega kršč. soc. delavskega društva se je spet prav dobro obnesel. Zborovalec je bilo toliko, da je bil vsak prostor do zadnjega koticčka zaseden, veliko jih je še moralo stati. Ob splošni pozornosti je kot prvi govornik g. Hafner kazal na slovenska imena po nemških krajih kot nekake žive spominke na grobovih naših starodavnih pradedov. Popolnoma dosledno je izvajal iz tega, da so tudi po naših krajih prej morala biti slovenska imena nego nemška. Nemci so je po svojem izgovarjali in si je tudi po svojem predstavljali. Navadno še pomena slovenskih imen niso poznali več, zato se pa tudi v nemščini v popolnoma drugi luči svetijo nego v slovenščini. Na primer Psinja ves v Rožu pomenja „Podsino ves“, to je vas pod Sinjo goro, kakor se je še pred 50 leti imenovala sedanja Žingarica. Nemci pa so predstavili „Psinjo“ ves za „Pesjo“ ves in so rekli „Hundsorf“ itd. Mlademu g. govorniku so sledili ljudje z velikim zanimanjem in so mu ob koncu z navdušenim ploskanjem izražali svojo zahvalo. — Kot drugi govornik je nastopil g. društveni konzulent Arnuš, ki je nadaljevalje razlagal socializem s posebnim ozirom na Saint-Simona, Fourierja in Roberta Owena. Najbolj obširno je govoril o Owenu in o vseh njegovih poskusih uresničenja socialističnih in komunističnih nauk, kako so bili neuspešni in zakaj (ker niso zidali na verski podlagi). Owen ima sicer za delavce veliko zaslug, a dosegel ničesar ni, ker je zidal na napačni podlagi. Gosp. Arnuš govoril je zelo poljudno, da so ga vsi lahko in dobro razumeli, in zanimivo, da so ga ljudje radi poslušali do zadnje besede. Po končanih govorih je zapelo naše pevsko društvo, in sicer tako ljubko in veselo, da nikomur ni bilo žal za lepe urice, ki jih je preživel med nami.

Podkrnos. (Nove orgle) v proštajski cerkvi Podkrnosom je postavil minuli mesec g. Jan. Kuhar, orglarski mojster iz Št. Lenarta pod Ljubljem. Zunanja oblika orgel je v slogu cerkvi primerna in naredi na ogledovalca prijeten vtis; primerno so okrašene in pozlačene. Igralnik je pred orglami, tako da orglavec, ko orgla, gleda proti velikemu oltarju; tipk je 54, to je od C do f. Pedal ima 27 tipk od C do d (kakor se zdaj običajno izdeluje), pevajočih spremenov je 11 in 4 postranski spremen, notranja uprava je na vlake in stožčke, meh je eden in daje dovolj mirne sape, in se da lahko nategovati. Les je povsod skrbno obložen z usnjem, da se ne sliši najmanjši ropot ali neprijetno škripanje, in tako je pri vseh delih, koder je sapa napeljana, skrbno ves les zgoščen s papirjem, da se ne more razpokniti. Pri vseh orglah se vidi povsod največja natančnost, tako da se ogledovalec ne more načuditi lepemu in natančnemu delu. Še več vreden je pa lepi glas teh orgel, ki je jako močen in čist. Posamni spremen se lepo glasijo, vsak spremen ima svoj značaj vglasha čisto, glas enakomeren, v vseh legah poln. Orgle se glase mogočno, da se poslušalec ne more načuditi lepoti milih in ob enem mogočnih zvokov teh orgel. Dober orglavec že lahko pokaže spretnost v igranju pri teh orglah, in lahko rečem, da so te orgle ene najboljših orgel v tinski dekaniji. Podkrnoska župnija je lahko ponosna na orgle in na velikodušni dar, katerega je darovala gospa Marija Štefan; s tem si je postavila lep spominek! Bog daj veliko takih dobrotnikov, potem bode kmalu boljše s cerkveno glasbo, in g. mojster J. Kuhar bode imel potem veliko dela in bode mogel razvijati svoje znanje v izdelovanju orgel. Župnijski predstojniki se pa lahko z mirno vestjo obračajo na g. J. Kuharja, domačina, namesto da bi tuje podpirali! Svoji k svojim!

Eden, ki bi tudi rad kmalu nove, cerkvi primerne orgle imel.

Radiše. (Nova maša.) Minulo nedeljo, dne 13. avgusta, smo imeli pri nas redko slavnost, kakršne že ni bilo pri nas dobrih tristo let. Da-

roval je prvo sv. mašo naš rojak, č. g. Valentin Lakner, p. d. Hrasnikov. Že v soboto popoldne se je čulo pokanje topičev in videlo se je vihanje zastav, kar je naznanjalo slavnostno veselo nedeljo. Zjutraj pa se je zbrala ogromna množica ljudstva, da spremlja gosp. novomašnika od njegove rojstne hiše v cerkev. Ob 9. uri, ko se je prikazal gosp. novomašnik na pragu, so mu društveni pevci zapeli pesem: Srečen dan ti vsi želimo; nato ga je pred odhodom vč. g. Wieser Janez, prošt iz Podkrnosa pozdravil, in z ganljivimi besedami govoril o imenitnosti službe, katero bo nastopil. Govorila mu je tudi še ena izmed družic pozdrav, in nato se je podal g. novomašnik, spremljan od gg. duhovnikov, sorodnikov in prijateljev in množice ljudstva, proti cerkvi. Spremljalo ga je 14 devic z venci na glavi, in pevci so pred njim peli pesem: Novi mašnik bod' pozdravljen! Ko so prišli do cerkve, se je sprevod ustavil in bila je pridiga pod milim nebom. Pridigoval je č. g. Maierhofer Janko iz Gozdanj, ki je privabil s svojo zgovornostjo marsikateremu solze v oči. Po pridigi je bila sv. maša, katero je daroval g. novomašnik, pri kateri so cerkveni pevci, s pomočjo medgorskih, prav lepo zapeli. Po sv. maši so šli vsi povabljeni k obedu, ki je bil napravljen v prostorih prejšnje Taverjeve gostilne. Med obedom pa so domači tamburaši, katere je že dobro izuril vodja Taler Alojz, udarjali in svirali, da je bilo veselje. Vmes pa so tudi društveni pevci peli pozdrave novomašniku in druge slovenske narodne pesmi. Med tamburanjem in petjem so se vršile tudi napitnice in kratki govori, in hitro nam je minul veseli dan v pozno noč. V torek, na Vel. gospojnico, pa nas je g. novomašnik povabil s seboj, kakor na izlet v Medgorje. Spremljali smo ga, tamburaši, pevci in tudi družice, v medgorsko cerkev, kjer je opravil sv. blagoslov, potem smo se podali na župnijski vrt, kjer smo bili od č. g. medgorskega župnika prav gostoljubno sprejeti. Domu grede smo še obiskali prijazno Martinčevo gostilno in se tam kratkočasili v pozni večer. Ko smo se vračali domu, je vsak le govoril: takega veselja ne bomo več doživeli. Zato pa, g. novomašnik! kakor Tebi, tako ostane tudi nam dan Tvoje nove maše vse žive dni v veseljem spominu. Srečo in zdravje Ti na mnoga leta želi tudi pisec teh vrstic!

Medgorje. (Resnica in zasluga.) Bivši občinski odbor v Medgorjah je dne 30. listopada 1904 sklenil, da se za častne občane izvolijo: Gg. France Grafenauer, deželni poslanec na Brdu; dr. Janko Breje, odvetnik v Celovcu; vč. g. Andrej Wieser, bivši dekan v Grabštanju; vč. g. Vaclav Čeh, župnik na Radišah; in Valentin Lušnik, p. d. Blatnik v Zablatih. Vsi imenovani so dobili v sredi aprila t. l. okusno izdelane diplome iz katoliške tiskarne v Ljubljani in so izmed njih g. radiški župnik darovali za fond občinskih ubogih lepo svoto 100, piši sto kron, ki so se takoj v branilnici naložile; drugi gospodje, zlasti vč. gosp. dekan, so svojo materijelno pomoč zagotovili. Toliko resnica! — Naša ljubezniva lutrovska teta iz Celovca, oziroma njen dopisnik, se je pa že meseca svečana zlagala, ker je navedla nepravo število (šest namesto pet) in neprava imena novih častnih občanov. Ob tej priložnosti se je žalostipolno izrazila, da je to sploh storiti bilo mogoče! Ubogi dopisnik, na vaše darove, — ker ste sami potrebni — bodo ubogi zastoj čakali! Bivši župan je leta 1895. prevzel dolg, a zapustil nove bukvice à 1786 K 51 v, 520 K, gotovino 225 K, in to zato, ker on in drugi dobrotniki so bili — „ta črni“!

Dobrlavas. (Nova maša.) Veselo je vzplapolala v soboto dne 5. velikega srpana raz strehe Harihovega doma zastava, istotako pri drugih hišah. Najbolj slovesno pa je vihrala slovenska trobojnica na zvoniku. Dekleta pa so se trudila, vse, kolikor mogoče, najlepše ovenčati, in res se jim je to izvrstno posrečilo. Kaj pa je pomenilo vse to? Velika sreča je doletela Dobrlavas, kajti v nedeljo dne 6. velikega srpana pel je prvo sv. mašo naš rojak, č. g. Janez Sekol. Dolgo že ni bilo nove maše v Dobrlavasi, zato pa je bil ta dan tembolj slovesen. Od vseh krajev je vrelo ljudstvo skupaj, da počasti novomašnika ter povzdigne svečanost tega narodnega praznika. Da, naroden praznik je bil to, kajti naš narod časti svoje duhovnike, ker vidi v njih svojo najboljšo zaslombo v današnjih hudih časih. Dež je nekoliko pačil dopoldne, vendar pa je bilo veselje pogledati dolgi sprevod, ki se je pomikal iz proštije v cerkev. Najlepši del sprevoda pa je tvoril cvet dobrolske župnije, trideset družic, večinoma belo oblečenih. Akoravno je naša župna cerkev največja v podjanski dolini, je bila vendar natlačeno polna. Pridigar, č. g. Štef. Bayer, spominjal je novomašnika na težkoče duhovskega stanu in ga pozdravljaj ter navduševal v vznesenih besedah. Obed je bil v gostilni gosp. Bruggerja, ki se je prav hvalevredno potrudil, da bi gostom v vsakem oziru ustregel. Gostov je bilo okoli 160, prav neprisljano smo se zabavali. Posebno zanimivo je bilo pri fotografovanju zunaj

pred Bruggerjevo hišo. A da bi ta dan ne bil vesel samo za Dobrlavas, temveč tudi za družbo sv. Cirila in Metoda, prodajal se je tudi narodni kolek. Razpečalo se ga je za 16 kron. Na poziv č. g. Smodeja pobirala je darove za Št. Jakobsko narodno šolo gosp. Urška Lokarjeva ter nabrala lepo svotico 60 kron. Vse je bilo veselo ta dan. V prvi vrsti se je seveda veselila katoliška cerkev, da je dobila novega delavca v vinogradu Gospodovem, veseli se slovenski narod, da je zopet eden iz njegove sredine stopil pred božji oltar, vesela je Dobrlavas, da je ravno njo zadela ta sreča, in upamo, da se je tudi č. g. Ražunu razvedril obraz ker smo tudi mi prispevali mal kamenček za zidavo narodne šole v Rožni dolini. G. novomašniku pa kličemo: Bog Ti daj dolgo življenje, da boš mogel neumorno in uspešno delovati za zveličanje duš in za pravice našega teptanega slovenskega ljudstva. Na mnoga leta!

Zgornje Trušnje. Enake slavnosti, kot v nedeljo, dne 13. t. m., še niso videle naše slavnostne Trušnje. Prišli so sem veteranci velikovskega veteranskega društva, koje je s svojim obiskom počastilo številno zastopstvo sosednjega dobrolskega in nekaj udov zunanjih veteranskih društev, obhajaj cesarjev rojstni god. Do gostilne, ki stoji zraven „kosarne“, so se pripeljali; tam so se postavili po dva in dva skupaj ter odkorakali z godbo na čelu in z razvitima društvenima zastavama na grajsko dvorišče pozdravit in poklonit se visokorodnemu gosp. grofu in njegovim gostom. Obilo ljudstva je sledilo slavnostnemu sprevodu. Podali smo se potem v grajsko kapelo, ki je bila vedno fino z zelenjavo ozaljšana, da prisostrujemo z iz Želinj in Šmarjete došlo šolsko mladino vred daritvi sv. maše, katero je daroval neki olivetanec iz Tancenberg. Konec službe božje polagal je isti v navdušenih besedah dosluženim vojakom na srce njih lastno geslo: Vse za Boga, cesarja in domovino! Sledila je sedaj cesarska himna, ki so jo peli slovenski šolski otroci v nemškem jeziku. Vsi navzoči so se potem podali zopet na prostorno grajsko dvorišče, kjer je blag. gosp. dež. svet. Mayrhofer še enkrat opominjal navzoče k zvestobi k Avstriji. Po vrlo izvršenem defiliranju se je podal ves sprevod med donečimi melodijami godbe v gostilno g. Šturma, na pošti. Tam smo potolazili že nemirne želodce in občudovali krasne glasove šentštetfanskih pevcev, ki so se tudi med mašo že skazali kot pravi mojstri, kakor tudi zvonke glasove godbe. Precej pozno popoldne so že okrepani bivši vojaki stopili zopet v vrste in slovesno odkorakali nazaj k spodnjemu Šturmu, kjer so se zastave zopet zavile, udeležniki pa se razšli proti domu. Pokanje topičev nad gradom je slovesnost znatno povzdignilo. Izražamo samo željo, da bi se še večkrat radovali v družbi vrlih veterancev. Z ozirom na to, da je v društvu toliko Slovencev, mislim, ne bi bila taka pregreha, če se za drugo tako priliko določijo ena govora tudi v slovenskem jeziku. To zahteva pravica, in častnejše je pravico poslušati kot pa nemškemu nasilstvu slepo surovo maslo (puter) na kruh mazati. Brez zamere!

Prevalje. Dne 10. t. m. se je peljala neka kmetica z zjutrajšajim brzovlakom iz Prevalj v Pliberk. Pri blagajni na kolodvoru zahteva dve karti, eno zase, eno pa za hčerko, ki jo je imela s seboj. Toda uradnik, ki je imel službo, ni hotel dati voznega listka za hčerko. Drugi ljudje, ki so prišli k blagajni in ki so videli vso reč, so se čudom čudili. Opozorili so kmetico, da bo morala kazen plačati. Ta še enkrat zahteva vozni listek, toda zaman. Uradnik ga ji ni dal. Seveda je morala v vlaku plačati kazen sprevodniku, ker hčerka ni imela voznega listka. Vprašamo slavno ravnateljstvo južne železnice, ali ima uradnike nastavljene za službo ali pa za kaj drugega?

Tolsti vrh. Rekurz, ki ga je vložila naša občina radi šole na ministrstvo, še sedaj ni rešen. V prihodnjih številkah „Mira“ bomo opisali ves boj za slovensko šolo v Tolstem vrhu, da bo tudi širši svet zvedel, kaka krivica se nam godi.

Guštanj. (Naša šola. — Pravicoljubnost okrajnega šolskega sveta.) Kakor poroča uradna „Klagenfurter Zeitung“, je okrajni šolski svet velikovski razpisal mesto nadučitelja na petrazredni guštanjski šoli. Znanje slovenščine se v razpisu ne zahteva. Guštanjsko petrazredno šolo obiskuje $\frac{3}{4}$ slovenskih otrok in mogoče $\frac{1}{4}$ nemških otrok in otrok ponemčenih slovenskih staršev. Največja krivica, ki se godi tukajšnjim Slovincem je ta, da je guštanjska šola popolnoma nemška. Dosedaj je učil v prvem razredu g. nadučitelj Prilasnig, ki pa gre v pokoj. Ta je znal slovensko in se je moral slovenščine v prvem razredu tudi posluževati, ker drugače sploh ne bi bil mogel poučevati. Sedaj pa gre okrajni šolski svet, pa razpiše nadučiteljevo mesto, ne da bi zahteval od kompetentov znanje slovenskega jezika. Kaj neki misli slavni okrajni šolski svet velikovski? Ali misli, da smo že res sami Nemci v Guštanju

in v okolici? Če pa misli onemogočiti pouk v prvem razredu s tem, da nastavi pristnega Nemca, smo mu prav hvaležni, ker smo potem prisiljeni zidati tretjo šolo družbe sv. Cirila in Metoda na Koroškem, in sicer v Guštanju, in ne na Šelembergu ali pa na Selovcu ali pa na Štebarskem vrhu — ampak v guštanjskem trgu. Oh ti ljuba koroška pedagogika, ti si res unikum na svetu!

Guštanj. Poročila se je dne 15. t. m. gđe. Štefanija Brundula, hčerka tukajšnjega trgovca in gostilničarja R. Brundula, z g. Krassnigom, učiteljem v Celovcu. — V nedeljo, dne 13. t. m., priredili so gojenci Pestalozzijevega zavoda na Dunaju, ki sedaj bivajo na počitnicah na Lešah, koncert v gostilni pri Čareju, ki je bil mnogobrojno obiskan.

Kotlje. Veste, gospod urednik, včasih me veter zanese tudi na Uršlo goro, ki se vzdiga ravno pred nami proti nebu. Lep razgled se nudi človeku s te gore in radostno mora vzklikniti: „Lepa je naša slovenska zemlja“. A žalosten sem postal, ko sem gledal lepe planine, lepe kmetije pod goro. To prav za prav ni več naša zemlja — to je tuja zemlja — grofova je. Kjer so bile nekdanje lepe kmetije in sočni planinski pašniki, se bo kmalu razprostrl zaraščen gozd. Kot najemniki še sedaj živijo prejšnji posestniki na posestvih, ki so jih prodali grofu. Čudno se mi je zdelo, kako bi človek na zemlji, ki mu nudi toliko bogastva, ne mogel izhajati. Toda prodane so že večinoma vse kmetije. Res, življenje v gorah ne nudi človeku toliko udobnosti kakor v nižavah — a zato mu pa svet nese veliko. Prav lepo je bila razvita v prejšnjih časih živinoreja, ki je nesla kmetu lep dobiček, tako da si je lahko kupil žita, katerega je premalo pridelal. Tudi les je nekaj nesel, in to ni bilo malo. Zamudili smo pravi čas. Ljudstvo je bilo premalo izobraženo in zato tudi premalo podjetno. Ko bi se bila na primer o pravem času ustanovila kaka kmetijska zadruha za les, bi bili naši kmetije dovolj močni in ne bi jim bilo treba prodajati posestev. Razvila bi se bila domača trgovina z lesom, postavile ali kupile naj se bi bile žage — in izdelovalo bi se bilo lahko tudi na drug način kaj iz lesa. — Naša spodnja Koroška je še sedaj bogata na lesu. Zato naj naši kmetije malo preišljujejo o tem, kako se bi dala trgovina z lesom organizirati, da bi nesla lep dobiček našim kmetom. Na delo!

Izpod Uršle gore. Vsako leto je tri nedelje zaporedoma na gori sv. Uršule „žeganje“. In o tem času pohitimo tudi mi Korošci na goro, s štajarske strani pa pridejo vrli bratje Štajarci. Zadnje nedelje je bilo prvo „žeganje“. Odidemo navadno v soboto zvečer in prebedimo celo noč. Po gori se razlegajo lepe pesmi — med drugimi gotovo tista stara lepa: „O le, o le, fantje, vstajajte!“ — Da bi le naši koroški fantje vstali k pravemu narodnemu žvljenju!

Spodnji Dravograd. V torek, na 15. t. m., je bil tukaj v gostilni „na pošti“ koncert, katerega so priredili gojenci Pestalozzi-jevega zavoda iz Dunaja, kateri pridejo skoraj vsako leto na letovišče na Leše pri Prevaljah. Imenovani gojencev je okoli 130 in so že lani meseca avgusta napravili v poštini gostilni koncert. Udeležba je letos bila bolj slaba, med tem, ko je lani prišlo na veselico mnogo radovednega ljudstva iz vseh krajev. Prenočili so „na pošti“ ter se šele drugo jutro vrnili. Na tukajšnjem dravskem mostu so hoteli imeti nekoliko znižano mitnino, ker so gojenci še učenci, in kot taki so navadno mitnine prosti, ali pa vsaj „znižani“; toda mitničarja ni bila volja za manjšo mitnino pustiti gojence dalje, na kar so se ti vrnili nazaj čez most, ter šli za Dravo na brod, kjer jih je brodnik z veseljem prevozil, ter baje še brodnine ni računil, le kar so mu radovoljno dali. Mimogrede bodi tudi povedano, da se je mnogo ljudi zavoljo surovosti zgražalo, katere se dogajajo na tem mostu, in mogoče spravimo še te reči polagoma v širšo javnost.

Poreče. V ponedeljek 7. t. m. so našli pri Logu blizu Škofič v jezeru mrliča. Spoznali so ga za Ožbolta Špendirja, zidarskega pomočnika iz Celovca. Na glavi je imel rano, da se ne ve, je se li sam utopil, ali ga je pa kdo v vodo pobil. — V torek navrh so pa potegnili pri nas v Porečah iz vode truplo nekega kmetskega fanta, ki je že dalje časa ležal v jezeru.

S p o r e d

slavnostnih prireditev povodom odkritja Prešernovega spomenika dne 10. septembra 1905 v Ljubljani.

Ob 10. uri dopoldne se zbera društva in odposlanstva pred „Narodnim domom“. Ob pol 11. uri dopoldne odkorakajo društva in odposlanstva v določenem redu po Franc Jožefovi cesti in Prešernovih ulicah na slavnostni prostor, kjer ob 11. uri dopoldne zapoje ljubljanska pevka društva pod vodstvom koncertnega vodje profesorja

Mateja Hubada Ant. Nedvedovo kantato „Slava Prešernu“.

Po kantati govori član odbora, dr. Ivan Tavčar, slavnostni govor, na kar se odkrije spomenik. Nato se vrste govori slovanskih odposlancev. Končno prevzame, po odboru pozvan, župan Ivan Hribar, spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske in pevka društva zapoje po Kamilu Mašku uglasbeno Prešernovo pesem „Strunam“.

Društva in korporacije odkorakajo potem v poklonstvenem pohodu mimo spomenika po Sv. Petra cesti, čez jubilejski most, po Kopitarjevih ulicah, Vodnikovem trgu mimo Vodnikovega spomenika, čez Mestni, Stari trg in Sv. Jakoba trg, po Trubarjevih ulicah, po Bregu čez Turjaški trg, po Gosposkih ulicah, po iztočni in severni strani Kongresnega trga, po Šelenburgovih ulicah, po Knafovih ulicah mimo Valvazorjevega spomenika in po Bleiweissovi cesti pred „Narodni dom“.

Ob 7. uri zvečer: komersi v „Narodnem domu“, hotelu „Ilirija“, hotelu „Lloyd“ in v gostilnici „pri Novem svetu“.

V Ljubljani, meseca avgusta 1905.

Odbor za postavljenje Prešernovega spomenika.

Društveno gibanje.

Vabilo. V nedeljo, 27. t. m., poletita šentjakovski moški in mešan zbor v Št. Vid v Podjunsko dolino. Vsi prijatelji slovenske pesmi so povabljeni k veselemu izletu, katerega se hoče baje udeležiti tudi samotar.

Slovensko delavsko društvo za Prevalje in okolico je priredilo svoje mesečno zborovanje dne 20. avgusta na lepem vrtu gostilničarja gosp. Ellmaierja na Lešah. Kot govornik je nastopil član slovenskega akademičnega ferialnega društva „Gorotan“, iur. Rafko Petrič, ki je razlagal stanovski boj med plebejci in plemenitaši v rimski državi. Naglašal je, da je v organizaciji, edinosti in vztrajnem delu rešitev zatiranim narodom in teptanim stanovom. Č. g. Ferdo Lavrinec, tajnik delavskega društva, naglašal tudi potrebo organizacije in govori o zavarovanju in o pokojnini delavcev, ki se mora še na vsak način izboljšati, ker izključuje sedanji vladni odlok nekatere delavce iz zavarovanja. Nato preide govornik k navadnemu poročilu dnevnih novic. Predsednik društva, gosp. Brvar, želi, da se delavci živahneje in v večjem številu udeležujejo mesečnih zborovanj. — Tekom meseca septembra se priredi najbrže veselica z igro in godbo.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je te dni razposlala vsem slavnim občinskim odborom na Slovenskem sledečo prošnjo: „Slavni občinski odbor! Dvajset let je minilo, odkar so Slovenci ustanovili svojo „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“, ki ima namen, obvarovati slovensko dečo pred potujčevanjem. Dvajset let! v katerih je bilo družbi marsikaj pretrpeti. Slavni odbor! Naša družba ne propada, nego njen delokrog se širi od dne do dne; a žal, marsikaki nujni zahtevi ne more ugoditi, ker ji nedostajajo potrebnih sredstev v to. Naši narodni nasprotniki delujejo vedno bolj in silijo danes družbo na odpor tudi tam, kjer bi si pred 20. leti nikomur niti v sanjah ne bilo zdelo verjetno. V tekočem letu je slavil nemški „šulferajn“ 25letnico svojega delovanja in ob tej priliki so mu priskočile s znatnimi podporami na pomoč ne le nemške občine, marveč tudi take, kojih zastopi so vsled volilne geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov. Častiti! Učimo se tudi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne. Zato se pozivljemo s tem pismom danes do Vašega slavnega zastopa z vljudno prošnjo, da blagovolite nakloniti naši družbi stalno letno podporo. Opozarjamo Vas bratov Čehov. Ni je namreč tam srenje, da bi jej na srcu ne bila osrednja češka matica. Za tekoče leto pa prosimo izdatneje izredne podpore, da poplačamo družbin dolg in tem načinom s prostejimi rokami in veselostnej delamo še v prihodnje za svoj ljubi rod. Tem potom prosimo, da nas na tej prošnji najizdatneje podpirajo vsi mero-dajni faktorji, za kar se jim že naprej najiskrenejše zahvaljujemo.

Gorski vodniki. Osrednji odbor „Slovenskega planinskega društva“ je sklenil gorsko vodništvo v naših planinah bolje urediti, oziroma popolniti. V to svrhu bo imenovani odbor že prihodnjo zimo priredil prvi tečaj za gorske vodnike, na katerem bodo priznani veččaki poučevali in vežbali mladeniče, ki imajo za ta posel sposobnosti in veselje, v vseh vedah, katere mora gorski vodnik znati. Odbor se je s posebnim dopisom obrnil na razne mero-dajne osebe s prošnjo, da mu sporoče imena mladeničev, ki bi se nameravali gori navedenega tečaja udeležiti, da bo odbor potem izmed njih izbral potrebno število gojencev iz raznih planinskih krajev.

Dopisi.

Št. Jakob v Rožu. G. urednik! Mislim sem odložiti za nekaj časa svoj „rešpetlin“, pa radovedneži so me prišli dregat, da naj spet kaj pokukam in jim povem kakih novic. Ustrežljiv, kakor sem že, res nastavim „štrment“, in sicer naravnost v Rožek na tisto visoko hišo, ki se je mnogi bojé, ker jih od tam pošiljajo na ričet in trde cmoke ali po domače knedelne. Šmenta, tam notri so hudi gospodje — saj Vi to dobro veste — in ne bo varno kukati; a glej ženo, ki pride izza vogla in jo ubere naravnost k sodniku in ga prosi, naj postavi za varuha nad Gabrnikovo in Pavličevo hišo v rožeški občini g. Mežnarja iz Št. Janža, znanega veččaka v tej zadevi in vrliga narodnjaka. A kaj še, sodnik ji opetovano pokaže duri. Gospod si je mislil po svoje in je postavil za varuha mladega neizkušenca, ki pa je bil zato vse prej nego Slovenec. Uboga ženka je pretakala grenke solze, šla je k g. sodniku in povedala, da določenega moža nikakor ne more sprejeti za varuha. Še visokemu g. sodniku se je zasmilila, in zato ji je blagohotno naštel celo vrsto mož, ki bi smeli biti varuhi, a vsi ti možakarji so bili — čudno; kaj še? slučajno — sami nasprotniki rožeških Slovencev; vse te je ponujal g. sodnik, samo Mežnarja ni dovolil. Uboga revica se je pa branila, ker se je spomnila, da je njen rajni mož prosil na smrtni postelji g. Mežnarja, da naj prevzame mesto varuha. Ker ni nič dosegla, je zaprla za seboj blažene sodnijske duri in jo je ubrala naravnost proti Celovcu. Kam pa greste, teta, jo pobara šolarček? Tja k dohtarju v Celovec; le moli Jurče, da bom kaj dosegla. Res je šla k dr. Brejcu. Pred pisarno si je osnažila zaprašene čevlje, postala nekoliko in potem rahlo, boječe potrkala na duri. Po krepkem odmevu „naprej!“ je vstopila in z bojazljivim pogledom čakala, da jo g. odvetnik vpraša po njeni želji. Moj Bog! Ali je res vse to potrebno, ta dolga pot, ta strah, te sitnosti in naposled še morda veliki stroški? Posledica temu pa je bila, da je po posredovanju g. doktorja deželna vlada prisilila g. sodnika, da je privolil v varuštvo g. Mežnarja. Zakaj ga je pa sprva odklonil? Mu je bil premlad? Nikakor ne! Ali ni pri pameti? Bog ne daj, tak inteligenten mož bi me še tožil za take besede. Kaj pa? — Predaleč proč je od imenovanih hiš, namreč 3/4 ure. Oj ti strah ti, to pa je res čudna daljava!

Gledal sem kakor zacopran med tiste debele kupe sodnijskih aktov, a glejte, kaj mi je zaplesalo pred „rešpetlinom“. Videl sem tam črno na belem, da je nad Martičevo hišo v Goričah, ki je prešla po Martičevi smrti na mladoletne otroke, varuh nekdo, ki stanuje v Beljaku, to je v 4 ure od Martičeve hiše oddaljenem mestu. Pa še vse kaj lepšega sem bral. Za Borovčovo hišo je varuh šolski nadzornik v Šmohorju, g. Woschitz, ki je torej oddaljen od Borovca celih 12 ur. Tu se mi je začelo daniti, jasnititi in svetiti, kakor da bi mi bil Barigelje naredil v glavi celo električno razsvetljavo. 4 ure, oziroma 12 ur hoda ni predaleč, pač pa 3/4 ure. Če bi to Tinetu povedal, bi se smejal, da bi ga slišal Barigelje čez hribe in doline! — Jaz sem našel ves drug vzrok. Posestnik Gabrnikove in Pavličeve hiše je bil našinec in je volil v II. razredu. Če bi bil varuh Mežnar, bi ostala oba glasova naši stranki, če bi bil pa varuh eden izmed onih, ki jih je hotel, oziroma priporočal sodnik, bi dobila oba glasova pri prihodnji volitvi nasprotna stranka, ki ji že huda prede in ki mora napeti vse žilice, da si ohrani občino. Da pa je gospod sodnik tudi politik, in sicer strasten privrženec nasprotne stranke, to je znana stvar. Zato pa pomagajmo odpadniški kliku, če tudi sodnijskim potom. Tako sem jo pogruntal. Ali mislite, da je bilo to težko? Kaj še, zdi se mi, da bi še vrabci na strehi morali tako zagosti.

Ko sem tako-le premišljeval o tistih „mrokro-cvetočih rožcah“ ali cvetkah iz koroških sodnijskih dvoran, ki so bile „namalane“ v Vašem „Miru“, sem že hotel v sveti jezi treščiti „rešpetlin“ v globočino pod seboj, da bi mi nikdar več ne kazal takih krivic, ki me režejo v dno duše, da bi ne videl več tistega tlačnega naroda, kateremu molijo pred nos tiskane pravice, zraven ga pa bičajo, da bi ne videl več muk svojega naroda in ne njegovih solz, ne njegovih skelečih ran, ne njegovega obupa, toda premislil sem si in si raje nadel črni, žalni Gregorčičev plašč in bridko zajokal nad svojim narodom, da so ljudje trumoma prihajali in se mi smejali; jaz pa sem vzel Gregorčičeve poezije in sem jim z zanosom prečital tisto:

„Moj črni plašč vam je v zasmeh,
a ga umejete?
Umete roso v teh očeh,
ki se jej smejete?“
„Pravico v grob so devali“

G. urednik, zmolite še Vi nekaj za tiste črne krivične duše, na katerih vlada ne vidi nikdar črne pege, da bo kaj izdalo. — Če se utolažim, se pa zopet oglašim. *Vaš št.-jakovski samotar.*

Brnea. Imeli smo na Brnci do sedaj samo nemške napise, hvala Bogu in lenobi dotičnih krč-

marjev in obrtnikov. Če si kdaj vprašal, zakaj tako, odgovorili so ti dotični nekako tako: „Ej Slovenci smo že, ali napis mora biti nemški, ker tudi Nemci pri nas kupujejo.“ Seveda ni nihče pomislil, da so v Beljaku izključno nemški napis, dasi tudi kupujejo Slovenci v velikem številu pri onih nemčurjih. Radi pet do šest nemčurjev pa se menda res ne izplača, da bi vsa Brnca blestela v germanskih napisih. Tako sodi zdrav človeški razum. Žalibog, tega prepričanja tu še ni bilo. Zato pa nas je kaj prijetno iznenadilo, ko smo zagledali v vasi tik cerkve slovenski napis; pa še kakšen! Bere se kar na sto korakov, da je tam: Ivan Miklavič, trgovina. Bravo, to zasluži priznanje! Seveda od našega zavednega cerkovnika, organista in vodje tamburaškega zbora nismo skoro kaj drugega pričakovali. A vrhu tega, da je mladi trgovec storil to brez prigovarjanja, iz lastnega nagiba, ima mož še zaslug, da je on prvi, ki je pokazal v naši okolici pravo pot in to celo možu, ki je drugače precejšen narodnjak in je prenovil pred kratkim svoj napis edino le v nemškem jeziku. Zato pa g. Miklaviča prav toplo priporočamo vsem zavednim Brnčanom, da bodo vedeli, koga imajo podpirati, kdo je mož in kdo je plašljiv zajček.

Potujoč po lepi naši Koroški, sem imel tudi priliko priti v več čisto slovenskih vasi in celo zavednih, kjer se še vedno šopirijo nemški napis. To je naroden greh in vrhu tega celo smešno. Menite li, da nas spoštujejo Nemci kaj več, če vidijo na naših krémah „Gasthaus“ itd. Meni se vse vidi, kako se nam prav od srca smejejo. „Gostilna“ naj bo napisano, in če radi tega kakšen nemški vandrovec noče stopiti v njo, naj le gre žejen dalje. Če bo pa videl „gostilna“ in le „gostilna“, bo nazadnje vseeno vstopil in si pričvrstil svojo nemško dušo k šepavemu telesu. Ravno tako naj bo s „trgovinami“ in drugimi obrti. Vrzimo enkrat vse to, kar nas le smeši, od sebe in pokažimo, da smo možje, ki vemo da je naša dolžnost nasproti domačim slovenskim gostom večja nego proti onim redkim nemškim, ki pridejo pit le vodo v naše krème in zahtevajo zato nemške napise, nemške vžigalice, nemške časopise, nemško potrebo in jo nazadnje morda celo popihajo, ne da bi plačali. Če pa pri kakšnem slovenskem trgovcu ali obrtniku jemlje kaka nemčurska baba „na upanje“, zato mu menda ni treba nemškega napisa. Saj Nemce že tako dovolj podpirajo naši krémariji in trgovci s tem, da kupujejo pivo in drugo blago na debelo pri njih. Tudi v tem pogledu bi se dalo marsikaj preurediti, ali o tem prihodnjic. Za danes naj le omenim, da bi vsak trgovec in krémar naše krvi moral imeti slovenske vžigalice. Tudi drugih tvarin (kavine prmesi in drugo), ki jih je založila naša družba sv. Cirila in Metoda, bi si morali pridno naročiti, ker to blago je dobro.

Tedaj smo se umeli? **Stran z nemškimi napismi!** A ne govorimo samo, temveč storimo tudi. V kolikor sem se namreč jaz prepričal, so vse one deščice (ali table) že precej zastarele in bodo potrebovale kmalu prenovitve. Ko jih prenovite, dajte je napisati le v slovenskem jeziku in naj vas nič ne moti strašenje in javkanje kaknega nemčurčka. Tudi on bo prišel kupovat, nič se ne bojte in če ne, dosti škoda ne bo.

Že marsikdo naših vrlih obrtnikov se je skazal v tem pogledu in ni mu bilo žal, zakaj bi tudi drugi ne! Ravnajmo možko, da bodo vedeli naši nasprotniki, da imajo opraviti z možmi. V slovenski vasi slovenski napis naj bo geslo naših krémarijev in obrtnikov, a tudi kupovalci sami naj ga zahtevajo.

Od Zile. Predragi Barigeljc! Zakaj nisi prišel k nam, ko si bil povabljen? Imeli smo v nedeljo, 6. avgusta, praznik blagoslovljenja naše cerkve, prav po domače rečeno „žegen“. Jaz bi ti bil takoj pisal o njem, pa sem se preveč za glavo držal, no, pa prevzami danes moje pisanje; tu na žegnu bi bil videl, kako se pleše pri nas, da včasih skoraj iskre daje. A letos tega ni bilo, ker smo dobili ravno na omenjeni dan celo zgodaj že težko pričakovani dež; bil nam je pa zlata vreden, hvala bodi Bogu za njega. Naši domači fantje (puršti) ne izpuščajo radi že stare šege, zato so pa šli v pondeljek pod lipo in zapeli tam „Bog nam daj an dober čas, še prej da smo začeli“ itd. Godec, po imenu Gorč, pa je v vsej svojej širokosti sedel na klop pod lipo s smodko v ustih, oči zaprte, steklenico vina zraven sebe in pa harmoniko celo raztegnjeno pred seboj, je tudi začel gosti „tridridridridridi“; fantje pa so zagrabili vsaki svojo plesalko in so plesali na vso moč okoli prelepe, zelene slovenske lipe. Gledalcev pa je bilo toliko, ja od vseh strani polno, celo iz daljnjih krajev, ker so bili radovedni tako imenovani ples „Prbe“ videti; ko je bil ta ples dokončan, so šli vsi vkup tja v oni kraj za celo spoštovano gostilno in so tam nadalje plesali, peli in pili! — Prišel je tudi neki gospod iz Šmohorja, povabil mlade in prav stare ženske vse, jih posedel za dolgo mizo, in te so se držale tam prav na možko; plačal jim je

in natočil vina na debelo, naše ženske ga pa pijejo le vendar rade, če se le dobiva zastonj, — tako surove pa zopet niso: pustile so še en liter poln vina stati, in odkorakale počasi na dom. Predno so odšle, si še povejo, kako se marsikateri s svojo ljubko lepo drži in pleše. Dovolj je že od tega vina povedano, gledati moramo le na vso moč, da spravimo tebe, predragi Barigeljc, vsaj enkrat k nam; vročina ni več taka, voda se že lažje dobiva. Torej še enkrat, pridi le pridi, pa ne kot dohtar zdravil, ampak pridi kot dohtar odvetnik; to pač si želimo, še predno da se reče našej vasi „babja vas“; da boš kot odvetnik zastopal nas. Doktorja „Zgube“ ne poštejemo več veliko, pa še celo rihtar moreš postati pri nas, da nam poveš, kateri ima pravi nos — in prava usta, za vsakega gostilničarja, pa še mnogo drugih takih težav imamo zadosti; pridi vendar, da jih zopet spraviš enkrat v red! — Spominjam se na tvojo Franco, zakaj pa nisi prišel na omenjeni dan, in jo s seboj vzela? Tu bi se bila lahko splesala in pa napila Linderjevega piva. Torej pa pridi v kratkem ž njo, imamo tam žegen in ples, kjer so babe hujši kot možje, ko bi komaj b'lo, da bi babe hlače imele. Na svidenje, prijatelj Barigeljc!

Mi smo mi, mi smo mi,
Iz prelepe vasi doma vsi;
Ljudje tega pri nas ne pusté,
Da nas hočejo imenovati za babe vse,
In prištevajo našo prelepo vas
Za „babjo“ v prihodnji čas. k.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

Če si hočete vzrediti dobrih vprežnih volov in sploh lepe živine za prodajo, morate plemeniti le take krave, ki so v vsakem pogledu za to sposobne. Take samice morajo biti lepega in prikupljivega telesa. Krave naj imajo bolj volovsko podobo, naj bodo torej precej zastavnega, povigata in močnega života. Glava jim mora biti lepa, bolj lahka in bolj kratka s pravilno vzrastenimi rogovi. Prsi naj bodo globoke in široke, rebra čimbolj vzbočena, hrbet mora biti raven in širok, križ pa raven in obilen. Noge naj so močne, trdne, a hoja pravilna in izdatna.

Tele, katero je storila krava prvesnica (prvič rodeča junica) je večinoma majhno in slabotno, torej za pleme manj vredno, kakor popolnoma zdravo, čvrsto, krepko in trdno. Izjeme od tega pravila so sicer znane, ali vendar tako redke, da ne pridejo v poštev. Navadno tudi mladič druge skotitve ni preveč trden, dasiravno je mnogo krepkejši od onega prve storitve. Črez 10 let stara krava postaja od dne do dne za užitke slabejša, daje dan na dan manj mleka, a tudi njena teleta so navadno slabotna, za razplodbo malo sposobna. Tudi v tem oziru se nahajajo sicer redke izjeme, katere pa niso vstanu pravila ovreči. Potem takem je za izboljšanje goveje živine kaj priporočljivo, da odstranite od plemena 1., 2., 9., 10., 11., 12. itd. tele.

Ako oteli krava dvojčke ženskega spola, ali pa eno možko in eno žensko tele, tedaj niso te teličice za pleme. One imajo namreč skoro zmerom nepopolnoma razvita rodila, in vsled te napake se ne morejo ubrejiti. Če pa postanejo proti pravilu breje, kasneje rade zvržejo, ali pa se dogode pri telenju nesreče.

Ne pripuščajte premajhnih krav, kajti v obče ravnate koristneje za svoj žep, ako redite velika goveda, kakor majhna. Nadalje odstranite od plemena vse one krave, ki se redno ne gonijo, ki se stežka ubrejijo, ki slabo jedó ter so torej bolehave, in katere imajo izredno malo mleka.

Nekatere krave zvržejo kar več let zaporedoma. Ako vam niso vzroki izjalovljenja dobro znani (poškodovanje, padeč, izprijena klaja, premrzla voda itd.), takrat si lahko mislite, da imajo samice zato neko notranjo, doslej neznano nagnjenost. Takih krav ne vodite pod bika, ker bi jih morali zastonj krmiti, ker ne poplačajo klaje s teleti in z mlekom. Take brez vidnih vzrokov prezgodaj rodeče krave torej poredite ter jih dajte v mesnico, in to tembolj, ker prenašajo nagnjenost za zvrženje na tiste svoje teličice, ki so se slučajno o pravem času skotile.

Dragi bralci! Vi se za rejo dobrih krav mnogo premalo brigate. Navadno prodaste najboljše in najlepše krave tujim kupcem, a za pleme ohranite najslabše samice. To je velika škoda, ki zavlačuje napredek vaše govedoreje. Pobljšajte se v svojo korist, in mislite večkrat na pregovor, ki veli: „Kakršno seme, takšen sad.“

Kako vam je gledati na zdravje in rodovitnost plemenih krav? Plemenska krava mora biti povsem zdrava, ker drugače ne more skotiti zdravega mladiča. Samica hrani sad

s svojo krvjo. Če je krava popolnoma zdrava, dobi mladič zdravo hranivo in se krepko razvija; no, če je pa belehava, dobiva tele nezdrave hrane, s katero si vcepi lahko v nežno telesce kal bolezní.

Zdrava krava ima lepo, svetlo, ležečo dlako ter vlažen in hladen smrček. Popolnoma zdrava samica je čila, živa, rada žre in pravilno prežvekuje; razun tega moči (šči) ter se snaži brez bolečin in napenjanja. Pripeti se, da se mleko nenkrat pomanjša; to vam pové, da je žival zbolela. Taka bolehave krava ni za pripust, čeprav bi se pojala, in sicer zategadel ne, ker se večinoma ne ubreji, ali pa zaplodi v svoji bolehavosti slabotno tele, katero kmalu po storitvi pogine.

(Dalje sledi.)

Književnost in umetnost.

„Slava Prešernu!“ Knjižica „Slava Prešernu!“ ki jo je spisal povodom odkritja Prešernovega spomenika g. E. Gangl, je izšla. Naroča se pri „Društvu slovenskih književnikov in časnikarjev“ v Ljubljani. Mehko vezani izvod te knjižice stane 60 vin., po pošti 5 vin. več; ako se naroči skupaj 50 knjižic, stane izvod 50 vin., ako se jih pa vzame skupaj 100, stane izvod samo 40 vin. Elegantno, v originalne platnice vezana, pa stane knjiga 1 K 10 vin., po pošti 10 vin. več. Naročnina naj se pošilja naprej, da se prihrani ekspediciji nepotrebnih sitnosti. Kdor naroči najmanj 50 izvodov skupaj, se mu dopošljejo poštnine prosto. Nadejati se je, da bodo vsi krajni šolski sveti na Kranjskem, slovenskem Štajerskem, Primorskem in Koroškem storili svojo narodno dolžnost in naročili primerno število te knjižice, da se razdeli med šolsko mladino.

Razne stvari.

Kako znajo tatovi biti šaljivi, videla je neka Angležinja pred kratkim. Vdrl je bil po noči v njeno shrambo tat sladkosned, ki je pustil na vilicah nataknen listek zraven trde kruhove skorje. Na tem listu je stalo sledeče: „Draga gospa! Jaz se upam razreti najdebelejše železne blagajne, ali ta skorja je pa vendar le tudi meni pretrda, za to bi moral imeti dinamita. Sicer pa upam, da se bode do tačas, da se povrnem, še malo bolje kuhati naučili. Z odličnim spoštovanjem B. Sikes.“ Podobno se je bilo dogodilo tudi že prej drugi gospe, ki je našla v svoji omari zjutraj pisemce s sledečimi vrstami: „Ako svojega sira ne pojedete naglo, bode vam utekel. Zaprite ga rajši v železen zabojček, sicer vam res uide. Pa veste kaj, prodajte ga Japoncem, ker pred duhom tega sira bodo vsi Rusi iz Mandžurije pobegnili.“

Lev, ki se boji pijancev. „Arizonakiker“ v Ameriki poroča sledečo poučno povestico iz Ugande v Afriki: Neki izstradani lev je šel na lov in ujel nekega Evropca, da ga pohrusta. Ko ga prime z zobmi za jopič, začuti v moževem žepu veliko steklenico žganja. Vsled tega se lev tako silno prestraši, da skrje rep med noge in zbeži. List potem izvaja, da je ta dogodek zelo poučen, ker kaže, da se levi pijancev boje in jim ne store nič žalega. Če bi lev ne bil začutil in videl steklenice žganja, bi bil moža gotovo pohrustal. Abstinentom ni torej priporočati potovanje po Afriki.

Zakaj so Japonci močni? Dasi so Japonci tako majhne postave, so telesno in dušno krepki in čili. K temu pri njih pripomore najbolj način, kako živijo. Veliko telovadijo in so zmerni v jedi in pijači. Japonski vojak ima železne mišice in izvrsten spomin. Pravijo, da jim najbolj koristi obila raba vode. Precej jo spijejo, še bolj se pa kopljejo. Kopljejo se vsak dan in tudi najrevnejši sloji so zelo snažni. Najraje rabijo gorke kopeli, na te pa mrzle tuše. Udnice Japonci ne poznajo. Mnogo se kretajo v prostem zraku, alkohola in tobaka uživajo jako malo.

Naznanilo.

Radi sklepanja letnega računa

št.-jakobska posojilnica v Rožu
od 28. avgusta do obnega zbora ne uraduje.
Načelstvo.

Iščem službo

organista in cerkovnika,

sem oženjen in v cerkvenem petju in godbi popolno izobražen, sem ob enem mizar in izdelovatelj harmonijev. Slovenskega in nemškega jezika zmožen. Ponudbe sprejema upravništvo „Mira“. Pohvalna spričevala so na razpolago.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se vljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

Ponos vsake gospodinjice je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravlja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom »KATHREINER«.

Kovačnica

z lepim delokrogom, v hiši, katere posestnik je kolar, dobre četrt ure od železnice, se dá ugodno v najem. Stanovanje se lahko dobi, oziroma v hiši napravi. Oglasi pod naslovom: Matevž Flaschberger, kolar v Ločah, p. Šmohor.

Svojik svojim!

Opozorjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

Podružnica „CROATIE“ v Trstu.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Kranjske, Štajarske in Koroške.

Proda se kajža,

ki ima 9 oralov (johov) sveta, eno uro nad Vrbo za 2200 gld. 1400 gld. lahko ostane na posestvu. Več pove Jože Lesjak v Črnčeah pri Dholic, pošta Poreče, Koroško.

Dobri in pridni

hlapci

se takoj sprejmejo na posestvu „Stefanshof“ v Blatu pri Pliberku. Plača 15 do 20 kron, po uporabnosti.

Štiri dobro ohranjene

ilnate peči

(na kahlje) in jeden štedilnik so jako po ceni na prodaj pri Smolniku v Prevaljah.

Nova hiša,

s hlevom, gozdom in zemljiščem, je na prodaj. Vredna je 3800 kron, 1500 kron se lahko vkupi. Hiša je na Radišah, tri ure od Celovca. Več pove Jožef Mečina, Velika vas, pošta St. Jakob v Rožni dolini na Koroškem.

Apno

1. vrste, 100odstotno, v velikih kosih, se dobiva pri podpisanih na vagone ali vozove, vozine prosto do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob vsakem času.

Ant. Schmauzer, Ign. Teyrowsky,
Annabrücke. Galicija.
Železniška postaja Grabštanj.

Franc Sadnikar

trgovec z železnino v Celovcu, Burggasse št. 7,

ima veliko zalogo vseh v železnino spadajočih reči, kakor hišno in kuhinjsko orodje, štedilna ognjišča, železne peči, vlite kotlje za vzdati, fine, trpežno pozlačene nagrobne križe.

Najboljše orodje za mizarje, tesarje, kolarje, ključavničarje in kovače.

Vodne žage, kakor tudi sloveče „Neuhaus“-žage z znamko F. S. Razno koroško železo, ploščevine za različno rabo.

Vse po izredno nizkih cenah.

Edina zaloga zboljšanega Matievič-vega traka (mere), s katerim se brez tehtnice ali vage določi teža govedi, torej posebno važno za kmete in živinorejce, kakor tudi Matievič-eva mera za sode meriti.

Pozor kmetovalci!

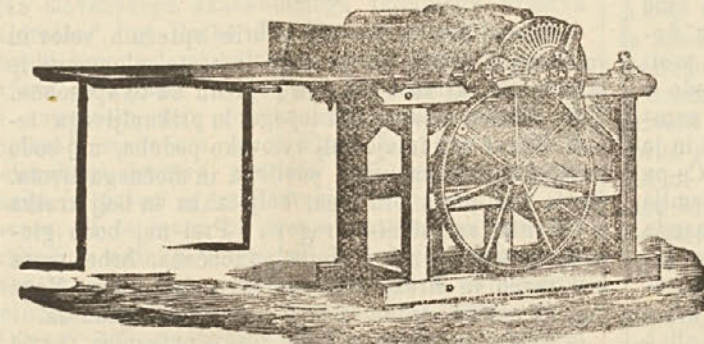
Vsak umen gospodar si omisli poljedelske stroje in s tem hrani število delavcev, na katerih je vedno večje pomanjkanje. Kdor si pa kupi stroj, naj se obrne na zanesljivo in pošteno tvrdko, t. j. na

trgovino z železnino „Merkur“

P. Majdič — Celje,

ki ima bogato zalogo

mlatilnic za ročno rabo in na gepelj, čistilnic, prostih in najfinjših kakor vseh drugih poljedelskih strojev, od katerih pošlje cenike zastoj.

Prodaja tudi posodo za prevažanje mleka in nepremočljive vozne plachte.

Vinske in sadne stiskalnice

z dvojnimi stiskalom „Herkules“ za ročno obrat.

Hidravlične stiskalnice

za velik pritisek in velike uspehe.

Mline za sadje in grozdje. Obiralniki.

Povsem urejene moštarne, stalne in za prevažanje. Stiskalnice za pridelovanje sadnih in jagodnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, sadni lupilniki in rezalniki. Samodelujoče patentovane nosne in vozne brizgalnice za vinograde, sadje, drevesa, hmelj, grenkuljico „Syphonia“. Pluge za vinograde izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne poljedelskih strojev, livarne in parne kovanice.

Dunaj, II./1, Taborstrasse št. 71.

Odlikovani z nad 550 zlatimi, srebrnimi kolajnami itd.

Obširni ceniki zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares **zajamčeno pristno**, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Aksijski kapital K 2.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitlinske kavelje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.